Nhân sự và cải cách

ISSN: 2734-9195 14:10 27/05/2026

Tôn giáo là Tôn giáo, Tôn giáo có nét đặc thù riêng, không cần thiết rập khuôn như một tổ chức xã hội. Nhà Phật có câu: “Phật pháp là bất định pháp” đã là bất định thì nên uyển chuyển cho khế cơ khế lý mới viên dung mọi pháp sự.

Gần đây, theo chiều hướng của đất nước, để bắt kịp thời đại kỹ thuật số, theo kịp bước tiến trên thế giới, đất nước đã cải tổ một số nghiệp vụ hành chính, địa giới, quy cách nhân sự, nhất là AI đang lấn sân IT, đẩy lùi những thủ cựu làm cho đất nước bao năm qua trì trệ; trì trệ không những do thủ tục rườm rà, mà còn do nhân cách hành sự của từng cá nhân.

Nếu cải tổ khung hình mà không chuyển hóa nhân sự thì chắc gì đem đến kết quả toàn hảo!

Tôn giáo nói chung, Phật giáo nói riêng, cũng không ra ngoài công lệ đó. Tôn giáo chỉ nói riêng cho Phật giáo, Cao Đài, Hòa Hảo, ngoại lệ cho Công giáo, vì họ có hệ thống dọc lâu đời mà xã hội khó can thiệp.

Phật giáo trong nước, GHPGVN đã có những văn bản chỉ đạo tổ chức Đại hội toàn quốc nhiệm kỳ 2026 – 2031 sau khi kết hợp địa giới. Một số nhân sự được chọn lựa sắp đặt gặp nhiều bất cập ở một số địa phương, theo chỉ đạo nhân sự tuổi không dưới 25, không trên 60. Nghe qua khá hợp lý như cái hợp lý ngoài xã hội!

Hình ảnh chỉ mang tính chất minh họa.

Nhân sự trong xã hội tham gia các ban ngành, tuổi không quá 60; quy định là thế nhưng không thể tuyệt đối với nhiều lý do. Lớp lớn tuổi không còn nhạy bén, sáng tạo, lớp trẻ sau này được ăn học, đào tạo tiếp thu từ trào lưu hiện đại. Trong Phật giáo thì sao?

Rập khuôn tổ chức nhà nước, nhưng Tôn giáo có những đặc tính riêng biệt. Hiện tượng cải biến trong Phật giáo tuy thuộc lĩnh vực hành chính nhưng nhân sự trong tổ chức hành chính vẫn là tăng sĩ bị hạn chế bởi luật giới. Nào là giới phẩm, tuổi tác, hạ lạp, đạo hạnh, nội lực, kinh nghiệm, uy tín...

Một chức sắc chưa tới 60 có thể tự ý xin rút khỏi chức vị với lý do sức khỏe, uy ín, ảnh hưởng thời gian tu tập, hoặc khả năng làm việc. Ngược lại, có những vị ngoài 70 kinh nghiệm điều hành công việc, tổ chức nhân sự, uy tín đạo hạnh, phật sự trôi chảy; biết sử dụng nhân tài, phát triển địa giới đến nhưng vùng khó khăn chưa hề biết đến đạo Phật...(thế thì một tăng trẻ tuổi 25 có khả năng và kinh nghiệm như thế để phật sự tiếp tục được phát triển hay sẽ dậm chân tại chỗ nếu không nói là thụt lùi?)

Đồng ý rằng tu sĩ trẻ ngày nay được trang bị kiến thức thế học rộng rãi, năng động nhưng chắc gì vị nào cũng có đạo lực thâm sâu, kinh nghiệm làm việc hơn những bậc tiền bối, chưa nói đến hạnh đức giao hoán giữa đạo đức và công việc hành chính.

Tu sĩ trẻ không thể tiếp xúc toàn cuộc như người thế tục, vẫn còn hạn chế nhiều mặt, chính cái hạn chế đó áp dụng vào điều hành trong một tổ chức cộng thêm

mô phạm nhà chùa lấn cấn phẩm trật, vị nể tôn ti, chưa đủ kinh nghiệm chuyên ngành sẽ bị khập khễnh.

Trong nếp sống Thiền môn được truyền thừa tôn ti giới phẩm thượng hạ phân minh. Nếu một tu sĩ trẻ được đề bạt đứng đầu một tổ chức, một chuyên ngành, tu sĩ đó có cảm giác ngần ngại khi xử lý một việc có liên hệ đến bậc tôn trưởng.

Tóm lại, đem áp dụng luật định của thế tục vào Tôn giáo, cho dù là hành chính, cũng không tránh khỏi một số mắc mứu nhất định.

Thiết nghĩ, một văn bản hay một quyết định đưa ra, nên chừa một lối thoát, vì không thể có gì là tuyệt đối đúng và hợp lý. Hãy để mỗi địa phương tùy nghi chọn lựa, đặc cách hoặc lưu nhiệm; những nhân sự chỉ có địa phương đó mới thấu hiểu tầm vóc, khả năng, chuyên ngành và đạo đức nhân thân đó.

Hãy mở ngoặc “tuy quy định nhân sự trên 25, không quá 60 tuổi” nhưng do tính đặc thù sinh hoạt Tôn giáo ở mỗi địa phương mà tùy chọn, có như thế không đưa vào thế khó xử cho địa phương, không gây bất hòa trong cộng đồng tu sĩ và nhất là hiệu quả trong công việc phật sự.

Tôn giáo là Tôn giáo, Tôn giáo có nét đặc thù riêng, không cần thiết rập khuôn như một tổ chức xã hội. Nhà Phật có câu: “Phật pháp là bất định pháp” đã là bất định thì nên uyển chuyển cho khế cơ, khế lý mới viên dung mọi pháp sự.

Tác giả: **Minh Mẫn**

Ghi chú: *Bài viết thể hiện góc nhìn, cách hành văn và tư kiến riêng của tác giả*